

СЕКЦІЯ 9. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Зарбієва С. Г.

аспірант кафедри фінансів

Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-290-9-41>

ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Поступова інтеграція України до Європейського простору передбачає перехід системи публічних фінансів до нових стандартів управління заснованих на принципах Нового публічного менеджменту (New Public Management (NPM) [5], таких як прозорість та відкритість організації публічних закупівельних операцій. Особливої актуальності та нового змістовного наповнення здобуло дане питання під час запровадження 24 лютого 2022 року в Україні військового стану.

Організація публічних закупівель здійснюється відповідно до положення статті 64 Конституції України, яка передбачає «...встановлення індивідуальних обмежень та свобод з обов'язковим визначенням їх тривалості за умов введення надзвичайного або військового стану» [2]. Разом з тим, для вирішення окремих питань застосовують Постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану» від 28 лютого 2022 року № 169 [3]. Дана постанова запроваджує процедуру спрощених закупівель на період дії воєнного стану. При цьому, безпосередні переліки й обсяги закупівель товарів, послуг та робіт визначаються рішеннями державних чи не державних замовників, перелік яких регламентовано Постановою № 169 «Питання оборонних закупівель» [3].

Важливою новацією стало скасування на період воєнного стану складання зведеного трирічного плану закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за процедурою закритих закупівель. Що безпосередньо впливає на зниження прозорості та підзвітності

використання бюджетних коштів. Із вище зазначеного, цілком очевидною є потенційна небезпека зловживанням та формуванню корупційних схем. Що вимагає оперативної розробки механізму моніторингу, контролю та аудиту з метою попередження проявів можливих небезпек.

Одночасно, слід враховувати, деякі суперечності вищезазначеної Постанови КМУ[3] щодо неухильного та повноцінного дотримання принципів здійснення оборонних закупівель передбачених статтею 3 ЗУ «Про оборонні закупівлі» [4].

Вище зазначені нововведення застосовуються відповідно до наступного алгоритму організації закупівель (рис. 1).

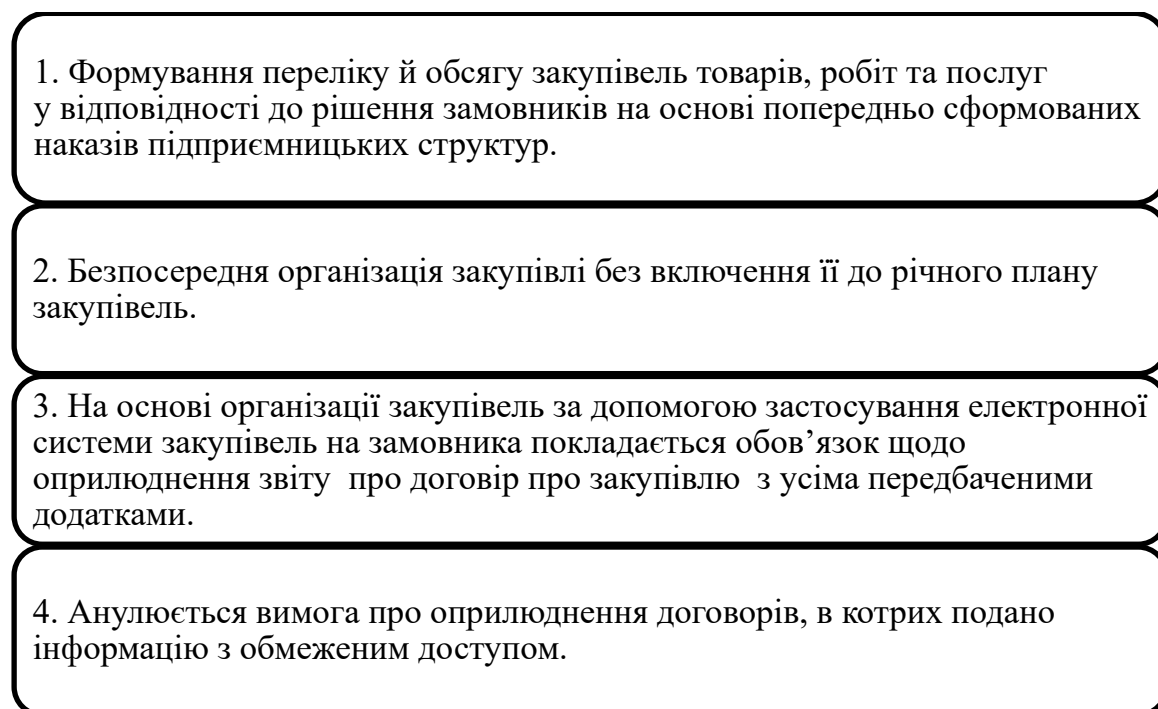

Рис. 1. Алгоритм організації закупівель за кошти державного бюджету в умовах військового стану

Джерело: складено автором за даними [1]

Також звернемо увагу, що регламентація функціонального механізму організації публічних закупівель передбачає спрощення цілої низки бюрократичних процедур, що у свою чергу повною мірою нівелює відповідальність та призводить до втрати суспільного контролю за використанням бюджетних коштів. Такий підхід, може нанести значних втрат ефективності використання коштів призначених для потреб Збройних Сил України (далі ЗСУ) та посилити прояви таких ризиків як:

– ризик невідповідності фінансування реальним потребам ЗСУ;
– ризик уникнення відповідальності за неналежне дотримання процедури закупівель;

- ризик відмивання державних коштів;
- ризик формування корупційних схем.

Для подолання цих ризиків пропонуємо вжити низку випереджальних заходів. Серед них:

1. Формування моніторингової групи з числа компетентних міжнародних та вітчизняних фахівців відповідальних за виконання міжнародних угод щодо військово-технічного співробітництва та постачання озброєння для ЗСУ у період дії військового стану в Україні. Функціональну основу алгоритму моніторингу варто вибудувати з можливістю онлайн моніторингу реальних військових потреб та наявної економічно-фінансової спроможності усіх сторін міжнародних угод. За даними моніторингу формувати щоденну звітну документацію, результати якої у агрегованому вигляді оприлюднювати не рідше одного разу на квартал.

2. Встановлення чіткої законодавчої регламентації статусу замовника закупівель із безпосереднім визначенням його прав та обов'язків.

3. Упорядкування та стандартизованого узагальнення вимог замовників з чітким розмежуванням нагальних, поточних та перспективних запитів, що дозволить оптимізувати процес фінансування та прискорити оперативне виконання вимог та запитів військових, які безпосередньо виконують військові завдання.

Література:

1. Алгоритм проведення публічних закупівель в умовах воєнного стану. URL: <http://surl.li/ewild> (дата звернення: 11.02.2023).

2. Медведєв Я. Закупівлі під час воєнного стану: регулювання та процедури. Юридична Газета онлайн. URL: <http://surl.li/calyl> (дата звернення: 11.02.2023).

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану» від 28.02.2022 р № 169. URL: <http://surl.li/ewilm> (дата звернення: 11.02.2023).

4. Про оборонні закупівлі: Закон України від 17.07.2020 року № 2526-IX. URL: <http://surl.li/ewilq> (дата звернення: 11.02.2023).

5. Лютий, І., Петленко, Ю., & Дрозд, Н. Важливість відкритості та прозорості бюджетного процесу в секторі оборони та безпеки України. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 6(47). 2022. P. 99–110. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3900>.